

CLIL: de lat een stuk hoger ... ook goed voor de zwakken!

Tanja Stas

In februari 2007 publiceerde minister Vandenbroucke zijn talenbeleidsnota *'De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken'*. Daarin pleit hij voor continue aandacht voor taal vanaf het kleuter- tot en met het hoger onderwijs. Dit houdt ook het versterken van vreemdetalenkennis bij de leerlingen in, onder andere door CLIL in te voeren. CLIL staat voor *Content and Language Integrated Learning*. Het is een vorm van taalleren waarbij een bepaalde inhoud (een vak) in een 'vreemde' taal of liever in een andere taal dan de gewone instructietaal (bij ons het Nederlands) onderwezen wordt. Leerlingen krijgen teksten aangeboden in die taal over een bepaald leerstofonderdeel, ze discussiëren over een onderwerp, maken een samenvatting, ... kortom: ze leren taal door die te gebruiken bij het verwerven van vakinhouden. Deze werkwijze wordt al vele jaren toegepast in Europese scholen.

p 1 september 2007 zijn tien secundaire scholen met een CLIL-proefproject gestart. Onder wetenschappelijke begeleiding kunnen ze drie jaar lang experimenteren met CLIL. 10 à 15% van het wekelijkse lestijdenpakket wordt in een andere taal aangeboden. Dat is minder dan in andere landen, uit bezorgdheid dat de beheersing van de Nederlandse taal in het gedrang zou komen.

Wellicht hebben deze bezorgdheid en ook andere (politieke) bekommernissen ervoor gezorgd dat er territoriale beperkingen en beperkende voorwaarden werden ingesteld. Scholen uit de Vlaamse Rand en Brussel kunnen niet deelnemen aan het proefproject. Vlaamse scholen moeten het aanbod zo organiseren dat leerlingen de keuze hebben tussen een CLIL-traject en een volledig Nederlands traject. Leerlingen die niet erg taalvaardig zijn in het Nederlands moet worden afgeraden om het CLIL-traject te volgen.

Een andere belangrijke voorwaarde is dat de leraar die het CLIL-vak geeft een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs heeft voor het zaakvak én de competentie bezit om in de CLIL-taal te onderwijzen.

Voorzichtigheid is een deugd, maar kan ook gewenste effecten hypothekeren. Wie is er bang voor meertaligheid? (Van Gorp, 2005)

In de eerste plaats is de territoriale beperking vanuit pedagogisch-didactisch oogpunt, vanuit nadenken over taalbeleid in een taalgemengde omgeving zeer eigenaardig. In een taalheterogene omgeving zoals we die onder andere in Brussel en de Rand (maar ook in onze grootsteden) kennen, is het gebruik van verschillende talen al een evident gegeven. Waarom zou de school er niet op een positieve manier mee kunnen omgaan? Diversiteit en anderstaligheid houden ook kansen in die het onderwijsleerproces ten goede kunnen komen. Het is immers evident dat een leerling die thuis Frans spreekt, zijn taal ook graag als leerinstrument wil gebruiken. Zijn rijke taalinbreng, die ook voor interculturele impulsen kan zorgen, zal positief opgepakt worden door zijn Nederlandstalige klasgenoten. Zo ervaart iedereen wat het betekent om in een 'vreemde' taal te leren en op die manier zal de bereidheid en de motivatie om talen te leren bij iedereen vergroten. 'Vreemde' talen zullen minder vreemd worden en de reguliere instructietaal (het Nederlands, een min of meer vreemde taal voor een steeds groeiend deel van de leerlingen) zal door anderstalige leerlingen minder als een vervelende schooltaal worden ervaren. Waardering opbrengen voor thuistalen betekent goodwill creëren en waardering genereren voor de instructietaal. Een kleine en welbepaalde ruimte creëren voor een andere taal zal geen negatieve invloed hebben op de beheersing van het Nederlands, integendeel. Experi-

menten in het buitenland, maar ook enkele projecten in Wallonië en voorzichtige experimenten in Brussel hebben dit aangetoond (Van de Craen e.a., 2008).

De andere beperkingen zouden de principes van het gelijkekansenonderwijs in het gedrang kunnen brengen. De kloof tussen leerlingen die én het zaakvak én de andere taal aankunnen en degenen voor wie het zaakvak in het Nederlands al moeilijk genoeg is, wordt misschien nog groter dan ze al is. Zeker als de anderstalige leerlingen niet mogen 'profiteren' van een instructietaal die hen misschien beter ligt. Het GOK-decreet wil geen sociaal-culturele tweedeling. Waarom worden dan taalzwakkere (lees ook anderstalige) leerlingen afgeraden om het CLIL-traject te volgen? Men heeft hier volgens ons te zeer gedacht vanuit een (beperkt) taalbeleid dat ervoor moet zorgen dat de tekorten die bepaalde leerlingen vertonen op het vlak van de instructietaal, moeten worden weggewerkt. De anderstaligheid wordt ervaren als een probleem, niet als een kans. CLIL moet voorbehouden worden voor de sterkeren (zie de titel van de talenbeleidsnota).

Een school die uitgaat van de positieve mogelijkheden van diversiteit op het vlak van taal en cultuur, de rijke leeromgeving die een kleurrijke buurt biedt, de rijke bron die de leefwereld van de leerlingen is, kan wegens de ingestelde beperkingen zijn taalbeleid niet verrijken met CLIL.

Een laatste belangrijke voorwaarde die de overheid terecht stelt, is dat de leraar die het CLIL-vak geeft een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs heeft voor het

*Wie is er
bang voor
meertaligheid?*

*De anderstaligheid
wordt ervaren als
een probleem,
niet als een kans.*

Diversiteit en anderstaligheid houden ook kansen in die het onderwijsleerproces ten goede kunnen komen.

zaakvak én de competentie bezit om in de CLIL-taal te onderwijzen. Hoe zal dit laatste worden getoetst? Is het zo dat iemand die een bekwaamheidsbewijs Frans en aardrijkskunde bezit daardoor didactisch voldoende des-

kundig is om aardrijkskunde in het Frans te geven? Een bijkomende vraag is: hoe zal de leraar in de klas worden ondersteund? Welke leermiddelen zal de leraar geschiedenis die zijn vak (voor een stuk) in het Engels wil geven, kunnen gebruiken? Een Engelse bron of een handboek dat met een Amerikaanse bril naar 'onze' geschiedenis kijkt? En klopt één en ander met de leerplannen?

Uit bovenstaande mag blijken dat er zeer ernstig moet worden nagedacht voor een school kiest voor het invoeren van CLIL. Het proces van taalbeleidsontwikkeling moet worden opgezet onder alle schoolbetrokkenen (bestuur, directie, leraren ouders, leerlingen, ...). Hoe worden de school- en buurtkenmerken verrekend? Past de CLIL-aanpak in het pedagogisch project? Is de didactische deskundigheid aanwezig? Hoe past het project binnen het globale, door iedereen gedragen taalbeleidsplan? Eens te meer bewijzen deze vragen dat een coherent en consistent plan noodzakelijk is en dat alle heil niet van één initiatief, van een gedreven leraar of een visionaire directeur kan worden verwacht.

Tanja Stas
tanja_stas@hotmail.com

Literatuur

Van de Craen, P., Ceuleers, E. & Allain, L. (2008). Vier jaar stimulerend meertalig onderwijs in Brussel (STIMOB). Resultaten en toekomstvisie. In P. Mahieu e.a. (red.): *School en samenleving*. Mechelen: Wolters Plantyn. (Schoolleiding- en begeleiding 2.)

Vandenbroucke, F. (2007). De lat hoog voor talen in iedere school. *Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken*.
www.ond.vlaanderen.be/talenbeleid

Van Gorp, K. (2005). Wie is er van bang voor meertaligheid? *VONK*, 35/1, p. 43-45.